

DRI2001 Oppsummering mm

DRI2010 - Oppsummering 261108

Hovedelementene i emnet

- Internett og ytringsfrihet
- Sensur og overvåkning av Internett
- Fra databaser og tekstsøkesystemer til WWW og Google
 - Arkiver og biblioteker,
- Kildebruk, synlighet på nett og kildekritikk
 - Informasjonssøking og evaluering
- Statens informasjonspolitikk, og tilgjengelighet for alle
- Standardisering og universell utforming Oppbygging av Internet
- DRI2010 i et nøtteskall?

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen , AFIN

1

Fra databaser og tekstsøkesystemer til WWW og Google

- Den historiske arven: Kirkebøker og andre offentlige registre
 - Utvikling av strukturerte databaser (tabellformen)
 - Personnr., arkivnøkler, bibliografiske systemer
 - Søking i databaser gjennom *Oppslag* basert på nøkler
- Boka og tekstlige kilder
 - Behov for verktøy for søking i fri tekst
 - Vanskelig å kombinere strukturerte databaser og fri tekst
- Internett og WWW +++ bygger bro over kløften

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen , AFIN

2

Evaluering av informasjon på Internett: Kildebruk og -kritikk H. Westbye & A.G. Bekken,

- Informasjonskompetanse
 - Kjenne behov og hvordan informasjonen kan finnes
 - Kunne kritisk vurdere informasjonen, kunne velge ut det som er relevant og bruke informasjonen effektivt
- Faktorer:
 - Troverdighet,
 - Uavhengig og upåvirket/tendensfri,
 - objektivitet,
 - Tidssammenheng - nøyaktighet,
 - Egnethet
 - Fagspesifikk kildekritikk:
 - Faglig/vitenskapelig vurdering av informasjon:, relevant, korrekt, fullstendig, tidsaspekt,..
- Kildekritikk på Internett:
 - Internettøkonomi, sammenheng/hvem som står bak

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen , AFIN

3

Synlighet på nett : Søkemotoroptimalisering Gunnar Bråthen - eGuiden

Alt handler om:

- å bli funnet i et søk på en søkemotor,
- å bli valgt gjennom en "attraktiv" tekst som presenteres i søkemotorens søkeresultat **og ikke å forspille muligheten når du er funnet og valgt**
- Bygge et nettsted som er lett for søkemotorene å finne og å indeksere. (*Teknisk + interne linker*)
- Veve de søkeordene dine "kunder" benytter i søkemotorene inn i fylldig og meningsfull tekst på nettsidene. (*Innhold*)
- Få andre nettsider innenfor samme, eller relatert, tema til å linke til deg slik at søkemotorene forstår at dine nettsider er viktige. (*Inngående linker*)

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen , AFIN

4

DRI2001 Oppsummering mm

Statens informasjonspolitikk,

Grunnlaget

- § 100 i Grunnloven (revidert i 2004), Offentlighetsloven med mer
- Informasjonspolitikk som eget politikk-området
- Informasjonspolitikk for statsforvaltningen", av 1993, revidert 2001

Mål

Befolkning, næringsliv og organisasjoner skal:

- ha lik og alminnelig tilgang til å delta aktivt i den demokratiske prosessen
- få informasjon om sine rettigheter, plikter og muligheter
- ha reell tilgang til informasjon om det offentlige aktiviteter

Prinsipper

- Kommunikasjonsprinsippet
- Prinsippet om aktiv kommunikasjon
- Helhetsprinsippet
- Linjeprinsippet og
- Prinsippet om informasjon om lederansvar.

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN

5

Standarder og standardisering

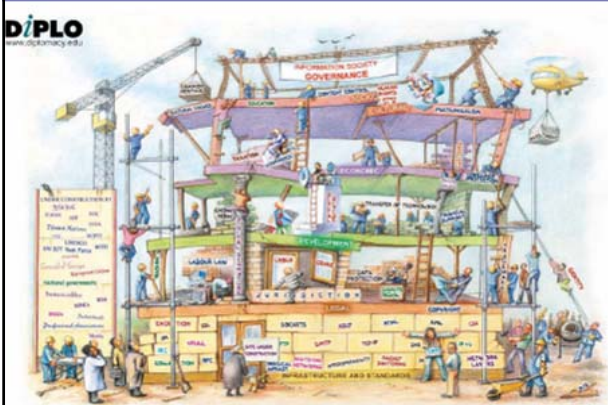
Bruk av en standarder kan være lovpålagt, men mange standarder er ikke forankret i lov

- Nasjonale og internasjonale standarder
- Andre typer "standarder" er leverandørsesifikke (eks: MS Windows formater, ..) og "de-facto" standarder, som blir akseptert (påtvunget) av et flertall brukere innenfor et bruksområde
- Åpne standarder og åpen kildekode
 - Skal redusere tekniske hindre og bidra til tilgjengelighet for alle
- Universell utforming
 - å oppnå at produkter, omgivelser og kommunikasjon blir så brukbare som mulig for et bredest mulig spekter av brukere. Dette omfatter barn, eldre, voksne, mennesker med ulike funksjonsnedsettelse
 - Dette stiller bestemte krav til IKT-løsninger

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN

6

Et bilde av Internett - hva innebærer dette?

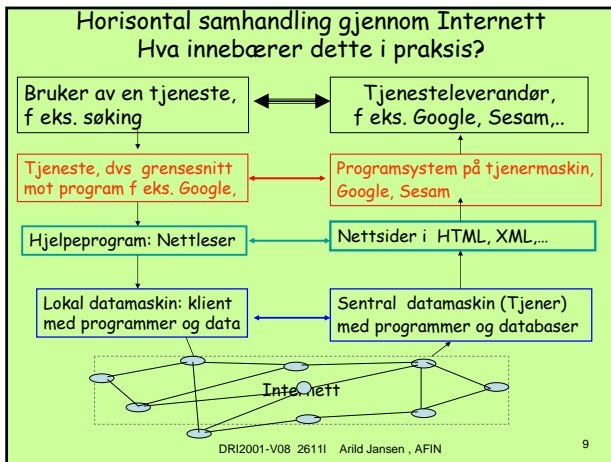
Internett - et åpent nettverk (ikke et system)

- Datautveksling gjennom pakkeveksling (TCP/IP)
- Toveis (likeverdig) kommunikasjon
- Universelt adresserom og domenenavnsystemet
- Desentralisert og distribuert
 - minimal sentral kontroll
- Åpen arkitektur
 - Modulært og lagdelt,
 - og protokoller
 - Minimale, åpne standarder, protokoller og formater (innsyn for alle)
 - Færrest mulige tekniske og funksjonelle begrensninger
- Ende-til-ende prinsippet
 - funksjonalitet i nodene, ikke i nettet - innovasjon).
- Kunnskap og makt skal være mest mulig jevnt fordelt
 - Fri programvare = fri kultur

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN

8

DRI2001 Oppsummering mm

- Ideene bak WWW - Verdensvev**
- Et *desentralisert* og *distribuert* nett (vev) av informasjonsressurser,
 - Samme grunnleggende prinsipper som IP/TCP, kontrollen ligger hos brukerne
 - "Nettet" bryr seg ikke noe om hva som ligger på www-filer
 - Bygger på IP-protokollen adresse-struktur :
 - En URL = <IP-adresse> + <fil-adresse>
 - Strukturering av informasjon basert på *hypertekst* (lenking) og *metatekst*
 - Standardisert måte å lagre informasjon på (*HTML, XML*)
 - Standardisert grensesnitt mot all informasjon (tekst, lyd, bilde, ..)
 - Nettleserne er kjernen i verdensvev,
 - Krever at dokumenter lagres på formater som kan gjenkjennes av nettleseren (ved typebevegelsen)
 - Forutsetter dokumentene overføres ved HTTP-protokollen .
 - Både enkelt å legge ut informasjon og finne informasjon
- DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN 10

- Semantisk web i forvaltningen**
Fra papirkjemaer til elektroniske tjenester og kommunikasjon
- Metadata:** Data om dataelementer, inkl. datadefinisjon, dataeierskap, tilgangsrettigheter,.....
- Metadata brukes både i tradisjonelle (relasjons) databaser og andre typer databaser, f eks. XML-baserte databaser.
- Extensible Markup Language (XML) er enkelt språk for å beskrive metadata: formater, struktur og innhold mm
- XML kan brukes til å utveksle data mellom systemer
 - XML kan brukes til å lagring av semistrukturerte data, f eks. boktekster, web-sider, ...
 - XML brukes i forvaltningen for å bidra til samspill mellom løsningene, se f eks. [Brønnøysundregistrene](#)
- DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN 11

- Hva er så unikt /spesielt ved Internett**
- De tekniske løsningene
 - Desentralisert struktur - ingen sentral node
 - Lagdeling og modulprinsippet
 - Bruker-styring: Ende- til- ende-prinsippet
 - Enkelhet - minimalitetsprinsippet
 - Evolusjonær (skrittvis og gradvis) utvikling
 - **Robusthet og fleksibilitet**
 - Mangel på kontroll og styring av bruk
 - Brukeren har kontroll av innhold
 - Anonymiteten
 - Kulturen
 - Åpenheten i teknologi og standarder
 - Mangfold i ytrings- og uttryksformer
 - **Egenkontroll**
- DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN 12

DRI2001 Oppsummering mm

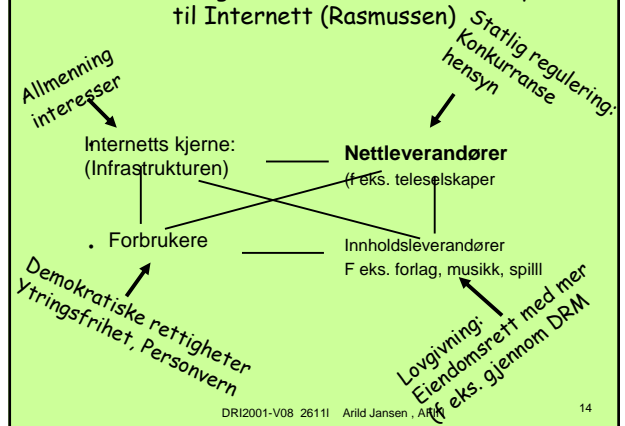
Kritikken - problemene

- Manglende sikkerhet
- Åpenhet innebærer også en form for sårbarhet
 - Misbruk
 - Kriminelle miljøer
 - Diktaturstater kan styre/kontrollere landets interne bruk (men i mindre grad enn f.eks. telekommunikasjoner)
- Sannhet og søppel går hånd i hånd
 - Manglende kvalitetskontroll og kildekritikk
- Manglende overordnet enhetlig styring gjør den også sårbar for "maktovertakelse" av dominerende aktører
 - Microsofts strategi på 90-tallet
 - DRM- filosofien
 - Google - filosofien
 -

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN

13

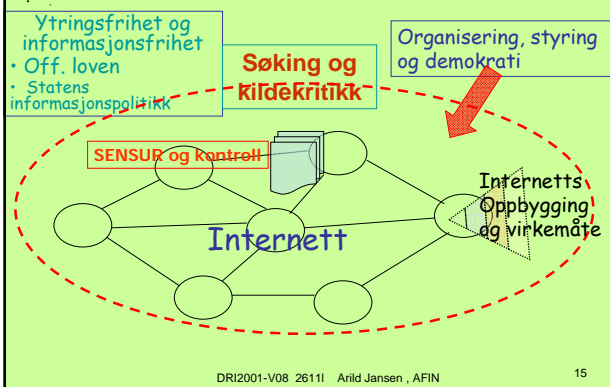
Ulike aktorer og interesser (konflikter) knyttet til Internett (Rasmussen)

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN

14

Sammenhengen mellom temaene i kurset

DRI2001-V08 26111 Arild Jansen, AFIN

15